

**RAN-2008060104040001**
**M.Com. (Sem. IV ) Examination March - 2026**  
**Financial And Management Accounting (Paper - X)**
**Time: 2 Hours ]**
**[ Total Marks: 50**

|                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>સૂચના : / Instructions</b><br>(1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.<br>Fill up strictly the above details on your answer book. | Seat No.:<br><div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> </div> <div style="border: 1px solid black; width: 100%; height: 80px; margin-top: 10px;"></div> <div style="text-align: center; margin-top: 5px;">Student's Signature</div> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**પ્ર. 1. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો (દરેકના પાંચ ગુણ) (10)**

1. કાયમી મિલકતોમાં રોકાણમાં ₹10,00,000  
 કાર્યશીલ મૂડીમાં રોકાણ ₹10,00,000  
 અંદાજીત વેચાણ 4,00,000 એકમો  
 સ્થિર ખર્ચ ₹12,00,000  
 ઈચ્છિત વળતરનો દર 30%  
 એકમદીઠ ચલિત ખર્ચ ₹15  
 ઉપરની માહિતી પરથી વસ્તુની વેચાણ કિંમત નક્કી કરો.
2. ચાંદની લિમિટેડે ₹100 નો એક એવા 15% ડિબેન્ચર 10 વર્ષના અંતે પરત કરવાની શરતે નીચે મુજબ બહાર પડ્યા. કરવેરાનો દર 50% હોય તો નીચેના સંજોગોમાં ડિબેન્ચરની મૂડી પડતર શોધો.  
 (1) ડિબેન્ચર મૂળ કિંમતે બહાર પાડવામાં આવે.  
 (2) ડિબેન્ચર 8% ના વટાવે બહાર પાડવામાં આવે.

**પ્ર. 2. નીચેની માહિતી પરથી ગણતરી કરો. (14)**

SR લિમિટેડની નીચેની વિગતોના આધારે તેમનું સૌથી વધુ નફાકારક મિશ્રણ શોધો અને તે વસ્તુ મિશ્રણની નફાકારકતાનું પત્રક બનાવો.

| વિગત                             | વસ્તુ-O | વસ્તુ-P | વસ્તુ-Q |
|----------------------------------|---------|---------|---------|
| એકમદીઠ વેચાણ કિંમત               | ₹100    | ₹120    | ₹140    |
| પ્રત્યક્ષ માલસામાન               | 3 કિલો  | 4 કિલો  | 5 કિલો  |
| પ્રત્યક્ષ મજૂરી                  | 2 કલાક  | 3 કલાક  | 4 કલાક  |
| ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ                 | ₹18     | ₹20     | ₹18     |
| સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ                | ₹20     | ₹20     | ₹20     |
| પ્રત્યક્ષ માલસામાન ખર્ચ કિલોદીઠ  | ₹10     | ₹10     | ₹10     |
| પ્રત્યક્ષ મજૂરી કલાક દર.         | ₹6      | ₹6      | ₹6      |
| વેચાણમાં શક્ય મહત્તમ એકમો        | 500     | 4,000   | 1,500   |
| અંદાજેલ ઉત્પાદન અને વેચાણના એકમો | 1,500   | 2,500   | 2,000   |

ત્રણોય વસ્તુના ઉત્પાદન માટે એક સરખો જ પ્રત્યક્ષ માલસામાન, એક સરખા યંત્રો અને સમાન કક્ષાના કામદારો ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે.

ચાવી રૂપ પરિબળ એ પ્રત્યક્ષ મજૂરી છે જે 15,000 કલાકથી મર્યાદિત છે.

અથવા

પ્ર. 2. નીચેની માહિતી પરથી ગણતરી કરો.

(14)

એ.બી.સી. કંપની લિમિટેડનું મૂડી માળખું નીચે મુજબ છે.

| વિગત                           | ₹         |
|--------------------------------|-----------|
| ઈક્વિટી શેરમૂડી (2,00,000 શેર) | 40,00,000 |
| 6% ની પ્રેફરન્સ શેરમૂડી        | 10,00,000 |
| 8% ના ડિબેન્ચર                 | 30,00,000 |
| કુલ                            | 80,00,000 |

કંપનીના શેર ₹20 ના ભાવે વેચાય છે. કંપની આવતા વર્ષે શેરદીઠ ₹2 નું ડિવિડન્ડ વહેંચશે અને તે પ્રતિવર્ષ 7% ના દરે વધશે એવો અંદાજ છે. ધારો કે ટેક્સ દર 50% છે.

1. હાલના મૂડી માળખા પર આધારિત કંપનીની ભારિત સરેરાશ મૂડી પડતર ગણો.

2. જો કંપની 10% ના ડિબેન્ચરથી વધારાના ₹20,00,000 નું દેવું વધારે તો કંપનીની નવી ભારિત સરેરાશ મૂડી પડતર કેટલી થશે?

દેવું વધારવાથી ડિવિડન્ડની અપેક્ષા વધીને શેરદીઠ ₹3 થશે અને વિકાસ દરની અપેક્ષામાં કોઈ ફેરફાર થશે નહિ પરંતુ શેરદીઠ ભાવ ઘટીને ₹15 થશે.

ચોપડા મૂલ્યની આધારિત ભારિત સરેરાશ મૂડીની પડતરની ગણતરી કરો.

પ્ર. 3. નીચેની માહિતી પરથી ગણતરી કરો.

(14)

MK કંપનીના ડિરેક્ટરો છેલ્લા 5 વર્ષથી કંપનીના કારખાનામાં ચાલતું યંત્ર બદલી નવું યંત્ર ખરીદીને ગોઠવવાનું વિચારી રહ્યા છે. નીચેની માહિતી પરથી બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવાનું પત્રક તૈયાર કરો, જેમાં નવું યંત્ર ગોઠવવાથી ખર્ચ અને નફાની અસર દર્શાવો.

જેની માહિતી નીચે મુજબ છે.

| વિગત                   | જૂનું યંત્ર | નવું યંત્ર |
|------------------------|-------------|------------|
| ખરીદ કિંમત             | 2,20,000    | 4,95,000   |
| ઘસારો                  | 20,000      | 45,000     |
| ઉપયોગી આયુષ્ય          | 10 વર્ષ     | 10 વર્ષ    |
| યાંત્રિક કલાક દર વર્ષે | 3,000       | 3,500      |
| કલાકદીઠ ઉત્પાદન        | 20          | 30         |
| એક કલાક દીઠ મજૂરી      | 8           | 8          |
| પાવર કલાક દીઠ          | 1           | 4          |
| પરચૂરણ માલસામગ્રી      | 6,000       | 8,000      |
| અન્ય ખર્ચા વાર્ષિક     | 10,000      | 12,000     |
| એકમદીઠ માલસામાન ખર્ચ   | 0.90        | 0.80       |
| એકમદીઠ વેચાણ કિંમત     | 1.50        | 2          |

અન્ય માહિતી :

1. ચાલુ યંત્ર ₹1,25,000 કિંમતે વેચી શકાશે.

2. નવી રોકાયેલી મૂડી પર 10% લેખે વ્યાજ ચૂકવવું પડશે.

અથવા

**પ્ર. 3. નીચેની માહિતી પરથી ગણતરી કરો. (14)**

સુલતાન લિમિટેડે તેની ઉત્પાદન ક્ષમતાના 60% એ કાર્ય કરે છે. સેલ્સ મેનેજર વેચાણ વધારવા ત્રણ વિકલ્પોની રજૂઆત કરે છે.

(અ) વાર્ષિક ₹2,00,000 નો વિદેશી કરાર, આ ઓર્ડર પુરેપુરો સ્વીકારવો પડે અથવા પુરેપુરો નકારવો પડે.

(બ) ખાસ જાહેરાત માટે ₹15,000 નો ખર્ચ કરી સ્થાનિક વેચાણમાં 50% વધારો કરી શકાય.

(ક) ખાસ આકર્ષક પેકિંગ માટે ₹50,000 નો ખર્ચ કરી સ્થાનિક વેચાણમાં 70% વધારો કરી શકાય.

પાછલા વર્ષ માટે વિગતો નીચે મુજબ છે.

પ્રત્યક્ષ માલસામાન ₹1,35,000

પ્રત્યક્ષ મજૂરી ₹1,50,000

સ્થિર ખર્ચ :

ઉત્પાદન પરોક્ષ ખર્ચ ₹78,000

વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચ ₹51,000

વેચાણ ખર્ચ ₹48,000

ચલિત ખર્ચ :

ઉત્પાદન પરોક્ષ ખર્ચ ₹48,000

વેચાણ ખર્ચ ₹90,000

એમ ધારવામાં આવે છે કે નિકાસ વેચાણ પર વેચાણ કિંમત પર 7½% લેખે વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચ થશે.

હાલના વેચાણ વહેંચણી ખર્ચ ઉપરાંત આ ખર્ચ થશે.

જો ડિરેક્ટરો (અ) અથવા (બ) અથવા (ક) વિકલ્પ સ્વીકારવાનું નક્કી કરે તો કંપનીના નફા પર થતી અસર દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો અને સંચાલક મંડળને તમારી સલાહ આપો.

**પ્ર. 4. ટૂંકનોંધ લખો. (12)**

1. રૂપાંતર પડતર
2. મૂડી પડતરના વિવિધ ખ્યાલો
3. જોખમનો અર્થ અને તેના પ્રકારો જણાવો
4. રોકાણના નિર્ણયને અસર કરતા પરિબળો સમજાવો.

**ENGLISH VERSION**

**Q. 1. Answer The following questions: (Five marks Each) (10)**

- A.** Investment : Fixed Assets ₹10,00,000  
Investment: Working capital ₹10,00,000  
Budgeted Volume of of sales 4,00,000 units  
Fixed Costs ₹12,00,000  
Desired return 30% per annum  
Variable cost per unit ₹15

Determine the selling price of the item from the above information.

- B.** Chandni Limited issued a 15% debenture of ₹100 with the condition of repayment at the end of 10 years as follows. If the tax rate is 50%, find the capital cost of the debenture in the following circumstances.
- (1) Debentures are issued at original price.
  - (2) Debentures to be issued in Discount of 10%.

**Q. 2. Calculate from the following information. (14)**

From the following particulars find the most profitable mix and prepare a statement of profitability of the product mix of SR Limited.

| Particulars                           | Product-O | Product-P | Product-Q |
|---------------------------------------|-----------|-----------|-----------|
| Selling price per unit                | ₹100      | ₹120      | ₹140      |
| Direct Material                       | 3 Kg.     | 4 Kg.     | 5 Kg.     |
| Direct Labour                         | 2 Hour    | 3 Hour    | 4 Hour    |
| Variable overheads                    | ₹18       | ₹20       | ₹18       |
| Fixed overheads                       | ₹20       | ₹20       | ₹20       |
| Cost of Direct Materials per Kg       | ₹10       | ₹10       | ₹10       |
| Cost of Direct Labour per hrs.        | ₹6        | ₹6        | ₹6        |
| Maximum Possible Unit of Sales        | 500       | 4,000     | 1,500     |
| Unit budgeted to be Produced and Sold | 1,500     | 2,500     | 2,000     |

All the three products O, P, Q are produced from same direct materials using the same type of machines and equal level labour.

Which is the key factor is Direct labour limited to 15,000 hours.

**OR**

**Q. 2. Calculate from the following information. (14)**

The capital structure of ABC Company Limited is as follows:

| Particulars                           | ₹                |
|---------------------------------------|------------------|
| Equity share capital (2,00,000 share) | 40,00,000        |
| 6% Preference shares Capital          | 10,00,000        |
| 8% Debentures                         | 30,00,000        |
| <b>Total</b>                          | <b>80,00,000</b> |

The company's shares are sold at a price of ₹ 20. The company will pay a dividend of ₹ 2 per share next year. And it is estimated to grow at a rate of 7% per year. Suppose the tax rate is 50%.

1. Calculate the company's weighted average cost of capital based on the current capital structure.
2. If the company raises additional debt of ₹ 20,00,000 through 10% debentures, what will be the new weighted average cost of capital of the company?

Dividend expected to increase to ₹ 3 per share due to debt increase And there will be no change in the growth rate expectation. But the price per share will fall to ₹ 15.

Calculate the weighted average cost of capital based on book value.

**Q. 3. Calculate from the following information. (14)**

The directors of MK company are thinking of replacing the machinery which has been running in the factory of the company for last 5 years by purchasing a new machine.

Show the difference between cost and profit by setting up the machine.

The information of which is as follows :

| Particular                | Old machine | New machine |
|---------------------------|-------------|-------------|
| Purchase price            | 2,20,000    | 4,95,000    |
| Depreciation              | 20,000      | 45,000      |
| Estimated life of machine | 10 years    | 10 years    |
| Machine hours per annum   | 3,000       | 3,500       |
| Production per hour       | 20          | 30          |
| Wages per hour            | 8           | 8           |
| Power per hour            | 1           | 4           |
| Miscellaneous Goods       | 6,000       | 8,000       |
| Other Expenses Annual     | 10,000      | 12,000      |
| Materials cost per unit   | 0.90        | 0.80        |
| Selling price per unit    | 1.50        | 2           |

**OTHER INFORMATION :**

1. The current machine can be sold for ₹ 1,25,000
2. Interest at the rate of 10% on newly invested capital has to be paid.

**OR**

**Q. 3. Calculate from the following information. (14)**

Sultan Ltd. is operating at 60% of its potential capacity. The sales Manager has reported three available alternatives for increasing sales:

- (a) By an overseas contract for ₹ 2,00,000 p.a. this order has be accepted in full or rejected completely.
- (b) Local sales can be increased up to 50% if ₹ 15,000 is spent on special advertising.
- (c) Local sales can be increased up to 70% if ₹ 50,000 is spent on special attractive packing exp.

The following is a summarised analysis of the Profit and loss account for the p.y.

|                         |            |
|-------------------------|------------|
| Direct material         | ₹ 1,35,000 |
| Direct wages            | ₹ 1,50,000 |
| Fixed Costs :           |            |
| Production overhead     | ₹ 78,000   |
| Administration overhead | ₹ 51,000   |
| Selling Overhead        | ₹ 48,000   |
| Variable expenses :     |            |
| Production overhead     | ₹ 48,000   |
| Selling Overhead        | ₹ 90,000   |

It is estimated that selling expenses on export sales will be 7.5% of sales value.

This will be in addition to the existing selling and distribution expenses.

Prepare a statement which will show the effect on Company's profit if the directors adopt (a) or (b) or (c) a feasible combination.

Add your recommendations to the management.

**Q. 4. Short notes (Any Two) (12)**

1. Conversion cost pricing.
2. Different concepts of cost of capital.
3. Explain types of risk by giving meaning of risk.
4. Explain the factors affecting investment decisions.